

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มุ่งศึกษาขนาดตภาพ
หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวง
สาธารณสุขในปี พ.ศ.2545-2549 ในเรื่องต่างๆดังนี้

1. สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
2. วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไป
3. โครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป
4. การบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป
5. การจัดเนื้อหาวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป
6. การจัดการเรียนการสอนของหมวดการศึกษาทั่วไป

โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการ
วางแผนพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ
สังคมในปีพ.ศ. 2545 - 2549 โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูล

ศึกษาทฤษฎีพื้นฐาน ขอบเขตและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั่วไป
แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย และการจัดการศึกษาทั่วไป
ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากเอกสาร วารสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาทั่วไปจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน
จำนวน 4 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช รองคณบดีฝ่ายวางแผน คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร. อุษณีย์ ยศยิ่งยวด ผู้อำนวยการ
โครงการการศึกษาทั่วไป จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์
รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพาและศาสตราจารย์ นพ. เกษม วัฒนชัย อธิการบดี
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือวิจัยตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 แบบสอบถามรอบที่หนึ่ง

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาข้อ 1 มากำหนดกรอบ (frame) ในการถาม ซึ่งจะแบ่งเป็นพรรณณะในสภาพปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากที่สุดในอนาคตโดยมีขอบเขตการถามดังนี้ 1) สมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 2) วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไป 3) โครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป 4) การบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป 5) การจัดเนื้อหาวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป 6) การจัดการเรียนการสอนของหมวดการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2545 - 2549 ควรเป็นอย่างไร

จากกรอบ (frame) ที่ได้จากการศึกษารวบรวมข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสอบถามปลายเปิดและแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2545- 2549 จำนวน 9 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับปรุงแก้ไข (ภาคผนวก ข) และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรตอบตามพรรณณะของท่าน

2.2 แบบสอบถามรอบที่สอง

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert Type ข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามรอบนี้สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาความเหมาะสม พบว่ามีข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อน หรือมีหลายประเด็นในข้อเดียวกัน ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาได้ข้อคำถามรอบที่ 2 จำนวน 146 ข้อ แบ่งออกเป็นคำถามเกี่ยวกับ โครงสร้างรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป จำนวน 6 ข้อ การบริหารรายวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไป จำนวน 5 ข้อ การจัดเนื้อหาวิชาของหมวดการศึกษาทั่วไปจำนวน 56 ข้อ การจัดการเรียน

การสอนของหมวดการศึกษาทั่วไปจำนวน 48 ช้อ วัตถุประสงค์ของหมวดการศึกษาทั่วไปจำนวน 16 ช้อ และสมรรถนะของบัณฑิตที่พึงประสงค์จำนวน 14 ช้อ (ภาคผนวก ข)

2.3 แบบสอบถามรอบที่สาม

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของคำถามแต่ละช้อ เพื่อสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ช้อความเดิม โดยเพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ ตอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทบทวนคำถามและคำตอบในรอบที่สองของตน แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีทรรศนะแตกต่างหรือไม่แตกต่างไปจากทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งหมดเพียงไรและจะได้พิจารณาว่าเห็นด้วยกับความสอดคล้องของทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็ให้แสดงเหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิมที่อยู่นอกพิสัยควอไทล์นั้น ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่าทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เป็นตัวอย่างประชากร มีความเห็นสอดคล้องและเพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องกันของทรรศนะจากกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้วิจัยจึงนำคำถามแต่ละช้อมาคำนวณหาค่าฐานนิยม (Mode) แล้วนำมาหาค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละช้อความ ถ้าค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันเกี่ยวกับช้อความนั้น ผู้วิจัยจะนำคำถามที่สอดคล้องกันมาสรุปเป็นอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2545 - 2549

3. ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีการสุ่มแบบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปสังคม

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป
2. สำเร็จการศึกษาในสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้ คือ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ
3. มีผลงานวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ
4. ยินดีให้ความร่วมมือในงานวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทั่วไป

1. สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป
2. มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้
 - 2.1 เป็นอาจารย์สอนในกลุ่มวิชาใดวิชาหนึ่ง คือ สอนกลุ่มวิชาภาษา ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
 - 2.2 เป็นผู้บริหารวิชาการศึกษาทั่วไปหรือจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป
3. มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 2 ปี
4. มีผลงานวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ
5. ยินดีให้ความร่วมมือในงานวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาลและบริหารการศึกษายาบาล

1. สำเร็จการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาโท ขึ้นไป
2. มีประสบการณ์ด้านสอนทางด้านการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาล หรือด้านการบริหารการศึกษายาบาลไม่ต่ำกว่า 3 ปี
3. ยินดีให้ความร่วมมือในงานวิจัย

ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้างต้น โดยการสำรวจความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้การสัมภาษณ์จำนวน 4 ท่าน ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นผู้เสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดอย่างน้อยคนละ 5 ท่าน ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำรายชื่อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอชื่อมาจัดลำดับความถี่ที่ได้รับการเสนอชื่อจากมากไป

น้อยได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 40 ท่าน นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาความเหมาะสมและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญกับเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ แล้วขอความร่วมมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวโดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการแสดงทรรศนะจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และชี้แจงรายละเอียด เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและความสำคัญในการตอบ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเก็บรวบรวม ข้อมูล รวบรวมรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยได้ทั้งสิ้น 26 ท่าน แต่ได้รับแบบสอบถามรอบแรกกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญเพียง 24 ท่าน ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามครบทุก รอบจึงมีเพียง 24 ท่าน (ภาคผนวก ก) จำแนกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการปฏิรูปสังคม จำนวน 4 ท่าน
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาทั่วไป จำนวน 7 ท่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาลและบริหารการศึกษพยาบาล 13 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด จำนวน 26 คน สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปทุมธานี จำนวน 22 คน ผู้วิจัยติดต่อและขอเข้าพบผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล เพื่อนำแบบสอบถามไปให้ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด นัดกำหนดวันและเวลาขอรับแบบสอบถามคืน และขอทวงถามกรณีที่เกิดกำหนด โดยผู้วิจัยมาขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ใน เขตต่างจังหวัดอื่นๆจำนวน 4 คน ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้ทางไปรษณีย์ ภายหลังจากได้ ติดต่อขอความร่วมมือเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญให้ส่งคืนผู้วิจัยทาง ไปรษณีย์ภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์ภายหลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม โดยแนบซองสีน้ำตาล จำนวน ของถึงผู้วิจัยไปพร้อมกับแบบสอบถามที่ส่งไปให้ จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนในรอบนี้รวมทั้ง สิ้น 24 ฉบับ ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม 2541 ถึงวันที่ 28 มกราคม 2542 รวม 30 วัน ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน ที่ไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนได้ให้เหตุผลว่าไม่มี เวลาทำ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งถึงกลุ่มผู้ เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันที่ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 จำนวน 24 คน โดยใช้วิธีการเดียวกับ รอบที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนในรอบนี้ทั้งสิ้นจำนวน 24 ฉบับ ระยะเวลาที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 เริ่มตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม 2542 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2542 รวม 27 วัน

4.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 3 ส่งถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันที่ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 และรอบที่ 2 โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับรอบที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งสิ้นจำนวน 24 ฉบับ ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2542 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2542 รวม 22 วัน แบบสอบถามรอบใน รอบที่ 3 นี้ถือเป็นรอบสุดท้ายในการวิจัยครั้งนี้ แผลผลจากคำตอบที่ได้ในรอบนี้สรุปเป็นอนาคตภาพ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวง สาธารณสุข

สรุป ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่ วันที่ 29 ธันวาคม 2541 ถึง วันที่ 22 มีนาคม 2542 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 83 วัน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ และ วิเคราะห์ข้อมูลแต่ละรอบดังนี้

4.4.1 รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด ในส่วนที่เป็น คำถามแบบเลือกตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อเรื่อง (Content Analysis) จากคำตอบในรอบนี้

4.4.2 รอบที่ 2 จากคำตอบในรอบที่ 1 นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) ให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

2. พิสัยระหว่างควอไทล์

ผู้วิจัยคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยการคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 ถ้าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความมีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่า ทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้อง แต่ถ้าผลคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าทรรศนะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

3. ความแตกต่างกันระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม

ผู้วิจัยจะคำนวณหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาค่าความแตกต่างกันระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องกันของทรรศนะของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์ในการตัดสินข้อความที่มีความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกับข้อความนั้น

4. การสรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น โดยพิจารณาข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1 และพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 มาสรุปเป็นของผู้นาคตภาพหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2545 - 2549 พร้อมทั้งอภิปรายผลและเสนอแนะ